

MI JÁR A MACSKÁM FEJÉBEN?

ÉRTS SZÓT
A KEDVENCEDEDEL!

DR. JO LEWIS

hvg könyvek

Penguin
Random
House

A fordítás alapja:
What's My Cat Thinking?

Copyright © 2021 Dorling
Kindersley Limited
A Penguin Random House Company

Fordította: © Szabó Olimpia, 2021
Szakmailag lektorálta: Dr. Radványi Anikó
Szerkesztette: Szabó Hedvig

HVG Könyvek, Budapest, 2022
Kiadóvezető: Budaházy Árpád
Felelős szerkesztő: Hungler Tímea
www.hvgkonyvek.hu

ISBN 978-963-565-153-5

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet
vagy annak részleteit tilos reprodukálni,
adatrendszerben tárolni, bármely formában
vagy eszközzel – elektronikusan, fényképezési
úton vagy más módon – a kiadó engedélye
nélkül közölni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők
Egyesülésének tagja.
Felelős kiadó: Szauer Péter

Tördelőszerkesztő: Tekeres Tímea

Nyomás: TBB, Szlovákia

For the curious

www.dk.com

Tartalom

Előszó 7

KEZDJÜNK MACSKAKÉNT GONDOLKOZNI!

A mi kis vadmacskánk 10
Így kommunikálnak a macskák 12
Hogyan formálja a macskát a kölyökkor? 18
Macskafajták 22
A megfigyelés művészete 26
Triggerek halmozódása 30
Mire jó? 32

A MACSKÁM IGAZI EGYÉNISÉG

A macskám csak pohárból iszik 36
A macskám föl-alá cikázik 38
A macskám megőrül a macskamentáért 40
A macskám tehénnek hiszi magát 42
A macskám lenéz – szó szerint! 44
A macskám imádja a házhoz szállítást 48
A macskám figyel az órát 50
A macskám polgárőrt játszik 54
A macskám nem használja a kuckóját 56
A macskám vegetáriánus 58
A macskám egy celeb 60
A benti cicám megízlelné a kintlétet 64
A macskám dögökkel örvendeztet meg 66
A macskám a madarakkal csivitel 68

A MACSKÁM ÉS ÉN

A macskám dagaszt és nyáladzik	74
A macskám szerint rám fér a mosdatás	76
A macskám farkasszemet néz velem	78
A macskám lefejel	80
A macskám a laptopomon henyél	84
A macskám hunyorít a szemével	86
A macskám utálja az új páromat	88
A macskám teljesen összezavar	92
A macskám nekiugrik a bokámnak	94
A macskám a vécére is követ	98
A macskám egy tolvaj	100
A macskám tesz az emberekre	104

A MACSKÁM A SÍRBA VISZI!

A macskám hajnali 4-kor játszana	108
A macskám mohó	110
A macskám terrorizálja a kutyát	114
A macskám mindenfélét megrág	116
A macskám nem bírja a csukott ajtót	118
A macskám jelöl a lakásban	120
A macskámnak hatodik érzéke van	124
A macskám úgy eszik, akár a disznó	128
A macskám nem használja a macskaajtót	130
A macskám mindent összekarmol	134
A macskám a konyhapulton korzózik	136

MI BAJA A MACSKÁMNAK?

A macskám sokáig időzik az alomtálcán	142
A macskám alomtálca-ellenes	144
A macskám árnyékként követ	148
A macskám utál állatorvoshoz járni	150
A macskám utálja a társát	154
A macskám válogat	158
A macskám meghízott	160
A macskám megcsal	162
A macskám habzsol, majd hány	166
A macskám utálja a vendégeket	168
A macskám tisztaságmániás	172
A macskám sokat vakaródzik	174
A macskám utálja, ha felveszik	176
Az idős macskám sír éjszaka	180
A macskám meg akar hágni	184

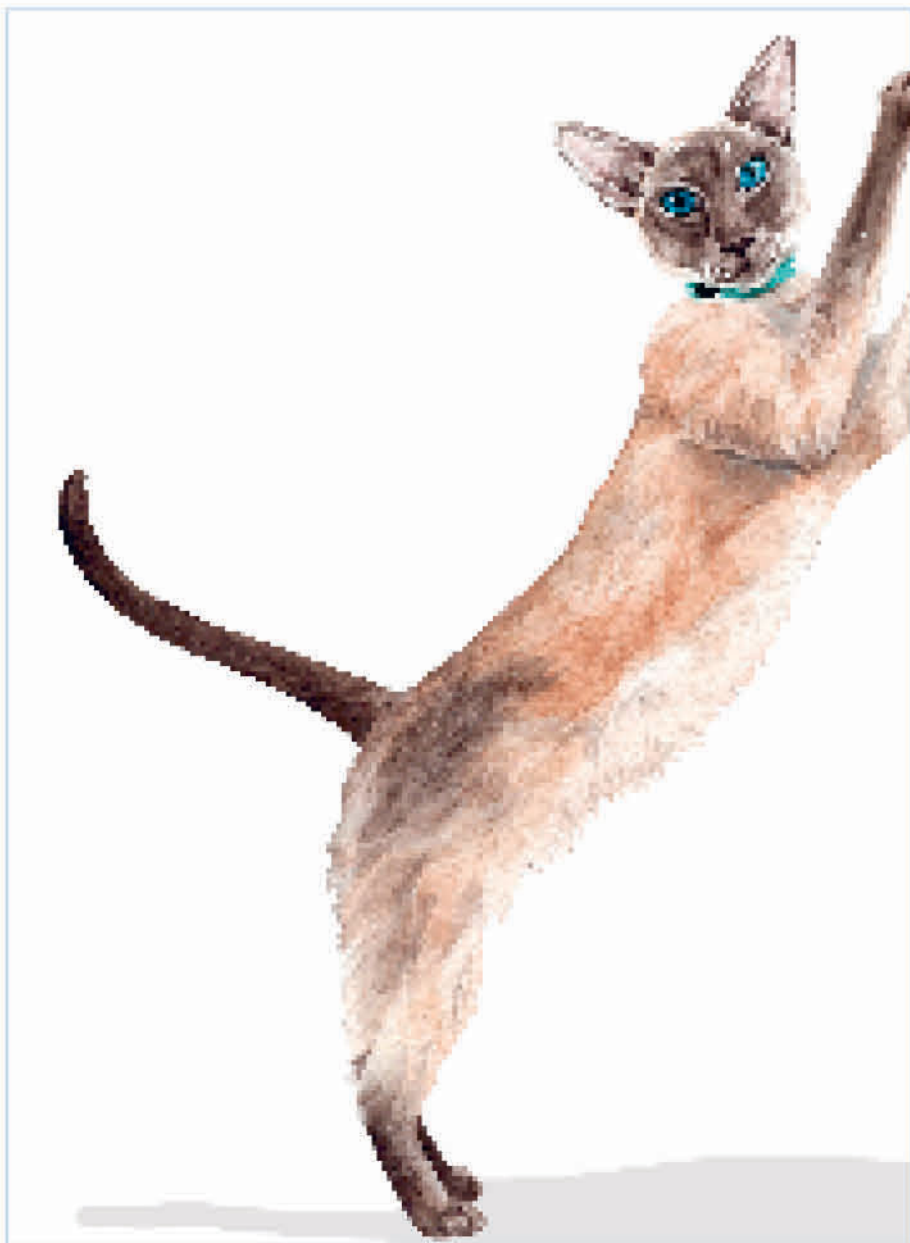
HALADÓ SZINTŰ MACSKAETOLÓGIA

A „macskakézfogás”	52
A zsákmányolás	70
A boldog macska	82
A morcos macska	102
A rémült macska	122
Hogyan tanul a macska?	132
A fájdalom jelei	146
A betegség jelei	164
A macskák megbélyegzése	178

TÚLÉLÉSI ÚTMUTATÓ

Költözünk	127	Tárgymutató	186
Új macska a háznál	21	Macskafajták	189
A tökéletes élettér	47	Források	190
A szabadság íze	63	Köszönetnyilvánítás	191
Nyaralni megy a család	91		
Macskák és gyerekek	97		
Új állat érkezik	113		
Költözünk	127		
Játsszunk az étellel!	139		
Állatorvos választása	153		
Békés egymás mellett			
élés	157		
A szakszerű ápolás	171		
Az örömteli játék	183		

Mi jár a macskám fejében?

Előszó

Odavagyok a macskákért. Macskás családban nőttem fel, később állatorvosként macskákra szakosodtam, szóval egész életemben rajongtam értük. Nap mint nap tapasztalom a macskák szellemi és testi egészsége között fennálló érzékeny kapcsolatot, talán ezért is nyugőz le annyira az észjárásuk.

A macskák csodálatosan komplikált lények – odaadó társaink, de van bennük valami vadság. Részben ezért is imádjuk őket, és néha éppen emiatt alkalmazkodnak olyan nehezen a modern életünkhöz. Nem úgy fejezik ki a gondolataikat és érzelmeiket, mint mi, és ösztönösen elrejtik a betegség jeleit előlünk, ezért gyakran nem vesszük észre, ha nincs rendben velük valami.

Az internet a bizonyíték rá, mennyire odavagyunk értük – mégis minden évben macskák milliói kerülnek utcára, mert nem feleltek meg az emberi elvárásoknak. Mindannyian beszélünk a macskánkhoz – de azt is hallgassuk meg figyelmesen, amit ők mondanak nekünk. Ha megértjük őket, boldogabb és egészségesebb életet biztosíthatunk számukra.

Munkám során alaposan feltérképeztem a macskák viselkedését, és most itt az alkalom, hogy tapasztalataimat másokkal is megosszam. A tudományos alapokon nyugvó könyvből kiderül, mi áll a macskák azon viselkedésformáinak hátterében, amelyeket mindig csodáltunk vagy nem értettünk, esetleg aggasztónak találtunk – vagy annak kellene találnunk!

Remélem, hogy a gazdik örömmel kipróbálják majd a tanultakat a gyakorlatban is, és más fényben látják a macskájukat. Ha vesszük a fáradságot, és eltűnődünk azon, hogy „Mi jár a macskám fejében?”, cicáink jó eséllyel részesülnek majd a nekik kijáró tiszteletben és odafigyelésben.

BEVEZETÉS

Kezdjünk macskaként gondolkozni!

*Akkor fogjuk megérteni, hogy mi
járhat a macskánk fejében, ha
megértjük a gondolkodásmódját,
motivációit és árnyalt
kommunikációját – mindezeket
az ősi ösztönök, a genetika és
a tanult viselkedés határozzák meg.*

A mi kis vadmacskánk

A társállatként tartott macska genetikailag szinte teljesen megegyezik őseivel, a vadmacskával. Hiába parádézik a cicánk a nappaliban designerbundában, a szíve mélyén igazi vadállat. Ha meg akarjuk érteni a viselkedését, egy vadmacska szemével kell látnunk a világot.

A könyvből kiderül majd, milyen ösztönök vezérlik a macska viselkedését, és hogy macskadoktorként milyen kérdésekre kell válaszolnom a leggyakrabban. Sokszor fogok utalni rá, hogy mi mindent örököltek kis kedvenceink vadmacska őseiktől, hiszen ők is magányos, a területüket védő vadászok. Ezt sokan úgy értelmezhetik, hogy a macskák vadak és erősek, pedig nem. Minden macskaféle sebezhető: vadásznak rájuk a nagyobb ragadozók, rendkívül érzékenyek (14–15. o.), és sokszor nem is olyan flegmák, mint amilyennek hisszük őket (122–23. o.). Ugyanolyan szükségletek és késztetések munkálnak bennük, mint az őseikben. Ha ezt felismerjük, könnyebben megérthetjük, mi jár a cicák fejében, és hosszú, boldog, egészséges életet biztosíthatunk számukra magunk mellett.

Territoriális lény

A vadmacska számára a túlélést egy adott terület és az ott található dolgok jelentik. Nekik ez az egész világ, ezért foggal-körömmel harcolnak

érte. A házi macska türelmesebb és társaságibb lény, de hogy hajlandó-e a területét megosztani, függ a társaitól, a rendelkezésre álló tértől, valamint az erőforrások mennyiségétől, fajtájától és helyétől. Minél kisebb a terület, és minél többen kénytelenek osztozni rajta, annál nagyobb a békétlenség és a stresszhelyzetek valószínűsége.

Magányos túlélő

Cicánk őse szabad szellem volt, ösztönvezérelten a maga ura. A házi macska is nagyra értékeli az irányítást, a szabad akaratot, a kiszámítható napi-
rendet, nem egykönnyen osztozkodik és köt kompromisszumot. Ragaszkodik a szokásaihoz, és akkor a legboldergabb, ha ott élhet, ahol szeretne, és azt és akkor teheti, amit és amikor akar.

Vadász és préda

Akár a szavannán él, akár egy kényelmes fotelben henyél, a macska szeme, füle és bajusza folyamatosan érzékeli a környezetét, lehetséges prédát és nagyobb ragadozókat keresve.

Bármilyen nagy, hangos, gyorsan mozog és kiszámíthatatlan, menekülésre készítheti: ilyenkor vagy meglapul, vagy valami magaslatról méri föl a veszélyt. Mivel magára van utalva, állandóan a változás jeleit kutatja.

Aktív test, aktív lélek

A vadmacska kíváncsi, éber és kitartó, hogy elegendő rágcsálót ejthessen el. A házi macska szintén profi a felfedezésben, zsákmányszerzésben és problémamegoldásban. Többségük igazi akrobata, bár a görbe karmaik miatt az elegáns landolást még gyakorolniuk kell!

Így érezheti otthon magát a cicánk

Otthonunkban elegendő teret és nélkülözhetetlen erőforrást kell biztosítanunk a cicánk számára, hogy boldog, egészséges, aktív életet élhessen (46–47. o.). Az izgalmas, mégis biztonságos környezettel a stresszhez kapcsolódó betegségek kialakulását is megelőzhetjük (164–65. o.). A macska lelki problémáit sokszor csak akkor fedezzük fel, amikor a stressz-szintje túllépett egy bizonyos határt (30–31. o.). Ez az oka annak is, hogy inkább odébbáll, ha úgy látja, hogy máshol megfelelőbbek számára a körülmények.

Afrikai vadmacska

A társállatként tartott macskák genetikailag nem állnak olyan messze vadmacska őseiktől, és ez a házi macska sok jellegzetes viselkedésére is magyarázatot ad.

Így kommunikálnak a macskák

A macska folyamatosan jelzi a szükségleteit, vágyait és érzéseit, nekünk pedig az a dolgunk, hogy rájöjjünk, mit akar a tudomásunkra hozni. Ahhoz, hogy valóban szót értsünk a kedvencünkkel, jó megfigyelőkké kell válnunk. Ezáltal meg tudjuk fejteni a testbeszédét, értelmezhetjük az általa kiadott hangokat, és felfedezhetjük vele a szaglás izgalmas világát.

Test

Ha a pihenése közben tanulmányozzuk a cicánkat – a szemét, a farkát, a fülét és a bajsztát –, világosan kiderül, milyen hangulatban van. Minden porcikája árulkodik valamiről. Ha felismerjük a jeleket, majd kirakjuk a részletekből a teljes képet, máris megértjük, mit közöl velünk a macskánk az adott pillanatban.

Kezdjük azzal, hogy megfigyeljük, mikor és hogyan változik az egyes testrészeinek helyzete. Mindig az egész macskát nézzük, és a körülményeket is vegyük figyelembe. Ha ellentmondásos jeleket látunk, akkor a macska valószínűleg össze van zavarodva, bizonytalan, vagy egyszerre több érzelmet is átél.

Ne bocsátkozzunk feltételezésekbe!

A tipikus macskaüdvözlést könnyen összekeverhetjük azzal, hogy enni kér, ha éppen a konyhában találkozunk vele. Az is lehet, hogy egyszerűen csak figyelemre vágynak, vagy más igényét szeretné kielégíteni.

Test

Feszült vagy laza a testtartása? Hátát ívbe hajlítva kihúzza magát, vagy oldalt fordul, hogy nagyobbak tűnjön; vagy a hasát a padlóhoz szorítva lapul, esetleg a fejét behúzza a hátát felpózza? A talajon vannak a talpai, vagy lazán az égneke mereszti őket? Felfedi vagy elrejtí a sérülékeny testrészeit (pl. a hasát)? A szőrét felborzolja, meg-megrándul a feszültségtől? Ne vonjunk le egyből következtetéseket: ha a macska mozdulatlanul túri a simogatást, az jelezheti azt, hogy nyugodt és elégedett, de azt is, hogy dermedt a félelemtől, és a legszívesebben elrejtőzne (122–23. o.).

Fülek

A felálló, előrenéző fül azt mutatja, hogy a macska nyugodt és éber, esetleg el akar ijeszteni egy másik macskát. Az oldalra álló, lapított „repülőgépfül” félelmet és megfutamodást mutat. A hátrafordított „Batman-fül” nyugtalanságra vagy rosszkedvre utal (102–03. o.). A repülőgép- és Batman-tartás között mozgó, vagy a szinte eltűnő fül vegyes érzelmekre vall. Ha a cica előre-hátra forgatja a fülét, két különböző forrásból érkező hangot próbál feldolgozni – a bal fül meg-megrebbenése iránytól függetlenül kellemetlen hangot jelez. A fülek rángása nyugtalanságot, idegességet vagy viszketést is jelenthet.

Szemek

Macskánk szeme kerek, tágra nyitja, tekintete „átható”, fókuszált, vagy inkább mandulavágású a szeme, és lágy a tekintete? Keresi a szemkontaktust (magabiztos vagy provokatív), vagy másfelé néz (konfliktus kerülése)? A félős macskák inkább balra tekintenek, a nyugodtak jobbra. Az adrenalin hatására a pupilla kitágul, és szaporább a pislogás, míg nyugodt állapotban a pupilla összeszűkül, a lassuló pislogás pedig elégedettséget jelez. A behunytt szem általában egyértelmű jele annak, hogy a macska alszik, de idegességet vagy fájdalmat is jelezhet vele.

Bajusz

Ezek a szuperérzékeny kis „műszerek” az orr körül, az állon, a szem fölött és a mellső láb belső felén helyezkednek el, és a levegő, valamint a zsákmány mozgását érzékelik. Helyzetük a hangulat alakulásával változik: félelem vagy feszültség hatására a laza, oldalra néző, enyhén nyitott legyező alakú bajusz összezáródik, és a pofához simul. A kíváncsi macska bajusza előremered, enyhén ívelt és széttárt, az egyenes bajusz viszont fájdalmat jelez.

Farok

A fark az egyensúlyozást segíti, és a macska hangulatára is utal (27. o.).

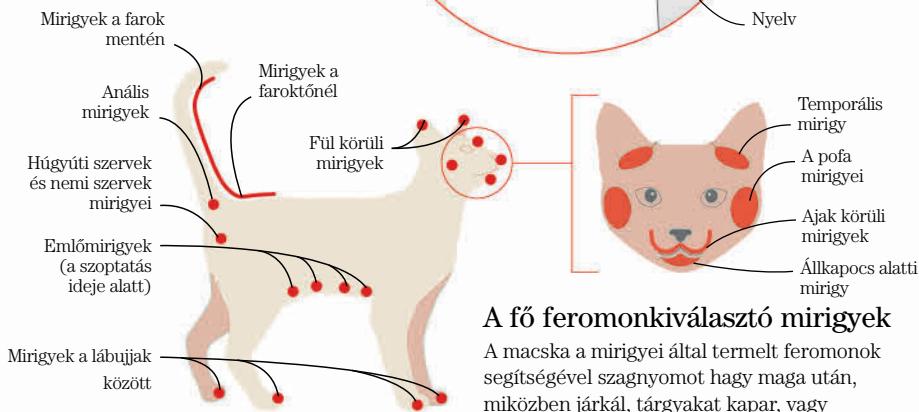
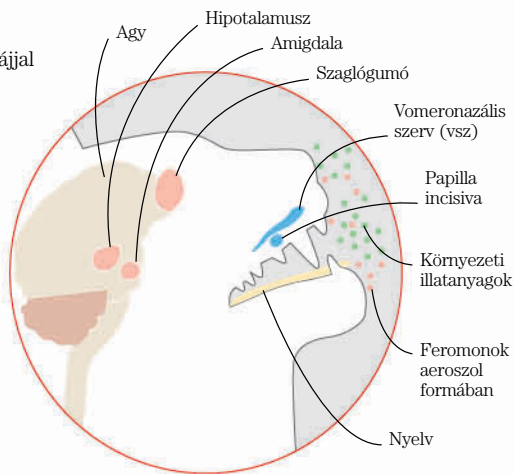
Illatanyagok

A macskák szuperképessége a lenyűgöző szaglásuk. Az orrüregükben negyvenszer több szaglőreceptor van, mint a miénkben, és a szaglásért felelős terület az agyukban szintén jóval nagyobb az emberénél. A macska agya több ezer szagot felismer, és még a kutyaénál is ügyesebben képes megkülönböztetni őket egymástól!

A macskára jellemző egyedi illatminta névjegyként szolgál, jelzi viselője nemét, utal családi kapcsolataira, reprodukciós állapotára, egészségére, hangulatára és még sok minden másra. A test által kiválasztott anyagok azt is jelzik, hogy mit evett, mikor járt arra, és merre indult tovább a macska.

A feromonok azonosítása

A macska a fejét megemelve, nyitott szájával grimaszolva, az úgynevezett „Flehmenreakcióval” juttatja a szagmolekulákat a szemfog mellett található papilla incisíván keresztül a vomeronazális szervbe (vsz). A vsz az agy szaglógumójába továbbítja a jelet, amely jelzi az amigdalának és a hipotalamusznak, hogy érzelmi vagy testi reakciót kell-e kiváltaniuk.

A fő feromonkiválasztó mirigyek

A macska a mirigyvei által termelt feromonok segítségével szagnyomot hagy maga után, miközben járkal, tárgyakat kapar, vagy nekidörgölőzik valaminek.

A nagy területeket bejáró vadmacskának létfontosságú a szagok alapján tájékozódni – a szagok jelezhetik az egerek nyomát, de veszélyt is, ha egy ragadozó ürülékéből származnak. A vadmacska szagnyomokkal „üzen” a többi fajtársának, a segítségükkel elkerülheti a konkurenciát, de a megfelelő partnert is megtalálhatja.

Feromonok

A macskák feromonjai a fajokra jellemző illatanyagokat tartalmazzák, és a kommunikáció eszközeként szolgálnak. A mirigyek által kibocsátott feromonok olyanok, mint valami titkos

kód, amellyel a macskák a szándékukat, hangulatukat jelzik egymásnak.

A nyugodt macska a pofája dörgölésével „barátságos” feromonokat hagy a különböző felületeken. A hempergés és a vizelettel jelölés az ivaros macskánál felhívás szexre, míg az ivartalanított macska jelölése betegségre vagy idegességre utalhat (120–21. o.). A cicák a karmuk élesítésekor is hagnak hátra feromonokat (134–35. o.). A rémült macska mancsa és anális mirigyei figyelmeztető feromonokat bocsátanak a környezetbe. Az anyamacska nyugtató feromonokkal segíti elő a kölykök kötődését.

Az illatanyag begyűjtése

A névjegyként szolgáló és a „barátságos” feromonok begyűjtése új, félelmetes helyzetekben a támogató környezet kialakításában segíthet. Egy új macska vagy a kölykök az illatanyagok révén ismerkednek az új otthonukkal (20–21. o.) és a már ott lakó többi állattal (112–13. o.).

- Tiszta textildarabot, például pamutzoknit vagy -kesztyűt használjunk. Mossuk ki környezetbarát (lehetőleg szagtalan) mosószerrel, kétszer öblítsük ki, és hagyjuk megszáradni.
- Miközben a macskát simogatjuk, finoman dörzsöljük a textildarabot a pofáján lévő illatmirigyekhez (vagy a szoptató anyamacska emlőihöz). Ezt több napon át naponta

többször ismételjük meg, és a szagmintát egy zárható műanyag tasakban „érleljük” tovább. Figyeljük meg, látunk-e boldogságra utaló jeleket a macskán (82–83. o.), nehogy véletlenül figyelmeztető üzenetet hordozó feromonokat gyűjtsünk be a pozitív helyett. Ne erőltessük a dolgot, ha a macskánk ideges, vagy nincs megfelelő hangulatban: a takaró, amelyen szívesen pihen, szintén remek forrása az illatanyagoknak.

- Dörögöljük a szagmintát az új tárgyhoz (például hordozóhoz, macskaágyhoz, kanapéhoz, vagy új otthon esetében a bejárati ajtóhoz). Olyan magasságot és helyet válasszunk, ahová egy macska amúgy is odadörögölzne, vagy ahol hemperegne, lepihenne.

Hangok

A macska különböző helyzetekben különböző hangokkal fejezi ki magát. Létfontosságú számára a vokalizáció (a hangadás széles palettája), ha rivális macskával vagy ragadozókkal kerül szembe, továbbá a párosodáshoz köthető viselkedés és az anyamacskának a kölykeivel folytatott kommunikáció során is.

Azok a vadmacska ősök, amelyek ügyesebben értelmezték az ember viselkedését, és jobban megértették vele magukat, bizonyára finom falatokban részesültek. A macskák túlélése manapság az ember jó szándékán múlik, így érdemes közlékenynek lenniük, hogy ne feledkezzünk meg róluk. De mit mond valójában a macskánk?

Macskakáromkodás

Ha hangadás után nem csukja be a száját, akkor arra kéri a gazdit, hogy „Kopjon le!”, különben morcos cica lesz (102–03. o.).

A macska sokféleképpen hallatja a hangját: barátságos üdvözléssel jelzi a jelenlétét, kérést fogalmaz meg, kifejezi a nyugtalanságát, helytelenítésének ad hangot, vagy figyelmeztet. A következő szempontok figyelembevételével sikerrel értelmezhetjük a macskánk közléseit:

Kontextus

Figyeljük meg a macska testbeszédét, és próbáljuk megfejteni, hogy mit akar mondani (12–13. o.). Mi történt közvetlenül azelőtt és azután, hogy ezt a hangot kiadta? Lehet belőle következtetni arra, hogy mit szeretne elérni?

Hangszín

- **Magas hang** – figyelemfelkeltő hangok, konfliktushelyzetben „kiabálás”, követelőző „miaúk” és sürgető „berregés”.
- **Mély hangok** – hangos, fenyegető hangok, morgás és bizalmas dorombolás.

Száj

- **Zárt** – dorombolás, „csipogás”.
- **Nyitva tartott** – fenyegető hangok, például morgás, kurrogás, fújás vagy „kiabálás”.
- **Nyitott, fokozatosan záródó** – nyávogás, bűgás, jajongás, üvöltés.
- **Kinyíló majd záródó** – „csicsérgés”.

A macskahangok fajtái

Köszöntés és követelés

Dorombolás – a nyugodt macska ilyenkor több figyelmet kér, de jelezheti azt is, hogy biztonságra vágyik, mert fél, nincs jól, fáj valamije, szül vagy haldoklik. A dorombolás megnyugtatja és gyógyítja.

Nyávogás – köszön, vagy segítséget, ételt, figyelmet vagy bármi mást kér a gazdájától. Az előadásmód a vidám üdvözléstől a finom figyelmeztetésen és a nyaggatáson át a zaklatásig terjedhet – „Adj enni, de azooonnal!”. A kölyökmacskák magas „miaú” hangot hallatnak. A győzedelmes nyávogás a sikeres vadászatot jelzi (100–01. o.). A „csendes”, magas frekvenciájú nyávogások az emberi fül számára nem hallhatók.

„Jajongás” – erőteljesebb, elnyújtott „miaú”. Ezt a segélykiáltást hallatja a macska, ha csapdába esett, elveszett, zavart, vagy émeleg (180–81. o.). Így riasztja el magától a veszélyt is.

Csipogás – lágy, rövid, magas frekvenciájú, a végén még magasabban pergetett „rrr” vagy „prrrp” hang. Más macskákat keresnek és köszöntenek vele, így üdvözlük a gazdájukat, az anya a kicsinyeit, de használják követelőzésre is.

„Ciripelés” – akkor adják ki ezt a hangot,

amikor elérhetetlen zsákmányt lesnek, izgalom és frusztráltság keveredik benne (68–69. o.).

„Nyervogás” – a nőtények által hallatott elnyújtott, erőteljes, párosodásra hívó hang, amely olyan, mintha a macska szenvedne. A kandúr párzási hangja jól megkülönböztethető „meóó”.

Az elriasztás eszközei

Fújás – a macska nyitott szájjal erőteljesen kifújja a levegőt, ha veszély közeleg, vagy ha váratlanul hozzáérnek.

Köpködés – hirtelen kirobbanó „pf” hang, amelyet nyállal kevert levegő kifújása kísér. Szintén a megfélemlítést szolgáló farokcsapkodás társulhat hozzá.

Morgás – a kitartó, fenyegető, mély, a torokból előtörő gurgulózó hang egyre erősödő elégedetlenségre utal.

Kurrogás vagy bűgás – nyitott szájjal, enyhén felvont ajkakkal kiadott baljós, morgó hang, amelynél előbukkannak a túhegyes fogak is.

Kiáltás – éles, hangos visítás konfliktushelyzetben vagy fájdalom jelzésére szolgáló hang. Ezt hallatja párzáskor a nőtény, vagy bármelyik macska, ha a farkára lépnek.